

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔

ใจจะงามได้เพราะธรรม

การฟังเทศน์ล้วนปรากฏผลในปัจจุบัน ควรให้มีสติอยู่กับใจโดยเฉพาะ ไม่ต้องส่งออก ไปสู่เสียงที่ท่านเทศน์ แม้องค์ผู้เทศน์ก็ไม่ควรสนใจ แต่จะสนใจอยู่เฉพาะความรู้สึกของตน ใจ เมื่ออยู่กับที่ เมื่ออยู่กับตัว เสียงที่ท่านแสดงไปมากน้อยจะเข้าไปสัมผัสความรู้สึกที่อยู่กับตัวนั้นแล เช่นเดียวกับเราอยู่ในบ้านของเรา แยกจะมาจากที่ไหน ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย มาจำนวนมาคนน้อย รู้ ทั้งนั้น เพราะเราอยู่ในบ้าน ถ้าเราออกนอกบ้านไปเสีย จะมีคนมาจำนวนมาคนน้อยเพียงไร เราก็ ทราบไม่ได้ ใจที่ส่งออกไปจากตัว ย่อมไปรับทราบในสิ่งต่างๆ นอกจากตัวไป เลยไม่ค่อยทราบ เรื่องของตัว

การแสดงธรรมนี้เพื่อเป็นการเตือนให้ทราบเรื่องของตัวเอง เมื่อใจอยู่กับตัวแล้วย่อมทราบ เพราะธรรมไม่ว่าจะแสดงในครั้งใด ๆ ตั้งแต่ครั้งพระพุทธเจ้ามาจนกระทั่งถึงปัจจุบันและอนาคตที่จะเป็นไปข้างหน้า ก็ต้องแสดงถึงเรื่องความมีอยู่เป็นอยู่ของเราทุกๆ ท่าน ซึ่งมีอยู่ กับ ตัวด้วยกัน ฉะนั้นเมื่อตั้งใจให้อยู่กับตัว มีสติรับรู้อยู่กับตัวเองคือใจ ท่านแสดงไปมากน้อยย่อม รับทราบได้ทุกระยะ ๆ ความสัมผัสแห่งธรรมคือระหว่างความรู้ของเรา กับธรรมสัมผัสกันนั้น ย่อมทำให้ความรู้สึกของเราสืบเนื่องกันกับความสัมผัสแห่งธรรมไปเรื่อยๆ วาระจิตที่จะคิด ออกไปในสิ่งต่างๆ ตอนนั้นก็ระงับไป เพราะกระแสของธรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับใจที่ตั้งไว้โดย ชอบ เมื่อความรู้สึกกับธรรมที่ท่านแสดงเข้าไปสัมผัสกับใจ กลมกลืนกันกับใจไปเรื่อยๆ ใจ ย่อมได้รับความสงบในขณะที่ฟัง

ดังที่ท่านแสดงไว้ว่าจิตผู้ฟังธรรมย่อมผ่องใส นั้น ผ่องใสเพราะจิตได้รับความสงบใน ขณะที่ฟัง ถ้าไม่สงบก็ไม่ผ่องใส เราคิดดูน้ำแม้จะไม่มีตะกอนอะไรเลย เวลาถูกกวนก็ยังขึ้นฟอง ให้เราเห็น ฟองนั้นไม่ใช่เป็นปกติของน้ำอันดั้งเดิม แต่ปรากฏขึ้นมาใหม่เพราะการถูกกวน ใจ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าไม่สงบก็ไม่ผ่องใส ถูกกวนด้วยอารมณ์ ถูกกวนด้วยความคิดความปรุงของตน ใจก็ขุ่นมัวได้ เพราะการรบกวนจากอารมณ์ต่างๆ ขณะที่ฟังเทศน์ให้มีแต่เสียงธรรมะ เท่านั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับจิตใจ จึงเป็นเหมือนกับสารส้มที่ไปกวนน้ำที่ขุ่นให้ปรากฏเป็นน้ำที่ใส ขึ้นมา

เพราะเสียงของธรรมกับเสียงอย่างอื่นนั้นผิดกัน เรื่องของธรรมกับเรื่องอย่างอื่นผิดกัน ฉะนั้นจิตที่คิดถึงเรื่องธรรมกับคิดถึงเรื่องอื่นนั้น ผลที่เกิดขึ้นจากความคิดทั้งสองประเภทนี้จึง ต่างกัน ถ้าคิดเรื่องธรรมแล้วทำใจให้เกิดความสงบเยือกเย็นรื่นเรงบันเทิง และมีพลังภายในใจ ได้ดีกว่าเราคิดอย่างอื่น แม้จะเป็นเวลาเท่ากันก็ตาม ฉะนั้นในครั้งพุทธกาลท่านที่แสดงไว้ว่า ผู้ฟังเทศน์ได้สำเร็จมรรคผลนิพพานนั้น แต่ก่อนก็ยังเป็นเหตุให้สงสัย แต่เวลาปฏิบัติเข้าจริง ๆ

แล้วเชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าเป็นไปได้อย่างนั้นจริงๆ ผู้ที่เป็นขีปนาวุธสามารถที่จะรู้ได้เร็ว
 อย่างนี้ ท่านก็สามารถรู้ได้ด้วยการสวดธรรมที่ท่านแสดงไปโดยลำดับ ตั้งแต่ธรรมะขั้นต่ำ จิตก็
 คล้อยตามพิจารณาตามจนสามารถหลุดพ้นไปได้ ถ้าเป็นพวกทันทธาภิณฑลคือรู้ได้ช้า ก็ค่อย
 ผ่านไปได้เป็นระยะๆ ได้ฟังธรรมในครั้งนี้นั้นผ่านไปได้ระยะหนึ่ง ฟังธรรมครั้งต่อไปผ่านไปได้อีก
 ระยะหนึ่ง

เราปฏิบัติจิตใจของเราเป็นไปอย่างไรบ้าง ในขณะที่เราอยู่ในจุดใด พอกระแสของ
 ธรรมที่ท่านแสดงไปถึงจุดนั้น จิตใจของเราต้องจ้องว่าท่านจะแสดงไปอย่างไรบ้าง เพราะขณะนี้
 เราติดอยู่ในจุดนี้ พอท่านแสดงผ่านไปในจุดนั้นเท่านั้นเราก็เข้าใจ แล้วผ่านพ้นไปได้ในจุดนั้น
 แล้วไปติดข้องอยู่ข้างหน้าอีก พอได้ฟังไปเรื่อยๆ แล้วผ่านไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงจุดหมาย
 ปลายทางได้ นี่ที่ท่านว่าฟังเทศน์ได้สำเร็จมรรคผลนิพพาน สำเร็จอย่างนี้ คือสำเร็จเป็นขั้นๆ
 ขึ้นไปเป็นระยะๆ ถ้าผู้ที่ช้าก็ค่อยสำเร็จเป็นระยะๆ ถ้าผู้ที่เร็วก็อาจจะสำเร็จในครั้งเดียวนั้นก็ได้

การฟังธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นภาคปฏิบัติไม่ด้อยกว่าการปฏิบัติอย่างอื่นโดย
 ทางปฏิบัติเช่นเดียวกัน เช่นนั่งสมาธิภาวนาหรือเดินจงกรม นั่งฟังธรรม ทั้งสามวาระนี้ อาจเป็น
 การนั่งฟังธรรมจะได้รับผลรวดเร็วหรือง่ายกว่าการทำโดยลำพังตนเอง เพราะมีผู้ปรุงผู้แต่งให้
 เสร็จ ถ้าเป็นอาหารก็มีแม่ครัวปรุงแต่งให้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เราเป็นแต่เพียงผู้รับประทาน
 เท่านั้น การพิจารณาโดยลำพังตนเองนั้นเป็นเหมือนกับเราเป็นแม่ครัวเอง ทำเอง การฟังธรรม
 ท่านที่แสดงให้ฟังนั้น เหมือนกับเราเป็นผู้คอยรับประทานเท่านั้น ท่านเป็นผู้หยิบยื่นให้โดย
 ลำดับๆ ธรรมะข้อใดที่ถูกกับจริตจิตใจของเราก็เข้าถึงจิตใจในขณะนั้นทันที สิ่งที่ข้องใจอยู่ก็
 เป็นเหตุให้ปลดปล่อยไปได้ในขณะที่ฟังธรรม

ตามปรกติของใจที่ทำโดยลำพังตนเอง เช่นนั่งสมาธิภาวนาอย่างนี้ ถ้าจิตไม่มีรากฐานอยู่
 ก่อนแล้ว รู้สึกบังคับได้ยาก วอกแวกคลอนแคลน กำหนดไว้ในธรรมบทใดบทหนึ่งได้ชั่วระยะ
 กาลเท่านั้น แล้วก็ปล่อยอารมณ์นั้นไปเสีย คิดเรื่องนั้นเรื่องนี้กว่าจะรู้สึกตัวก็เวลาเสียไปตั้งนาน
 แล้วย้อนกลับมาพิจารณาอีกกำหนดอีก แล้วก็ผลอไปอีก กำหนดอีกแล้วผลอไปอีก เลยตั้ง
 เนื้อตั้งตัวให้เป็นความสงบในขณะนั้นนั้นไม่ได้

แต่การฟังธรรมนั้นผิดกัน เพราะความสืบทอดแห่งสติหนึ่ง ความจดจ่อของใจที่เต็มไปด้วย
 ด้วยสติหนึ่ง แล้วกระแสแห่งธรรมที่ท่านแสดงไปมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกของ
 เราไปเป็นลำดับลำดับหนึ่ง เมื่อพร้อมด้วยองค์แล้วเช่นนี้ ใจจึงค่อยได้รับผลคือความสงบสุข
 ขึ้นมาเป็นลำดับๆ จนกระทั่งจิตรวมสงบลงไปในขณะที่ฟังเทศน์เลยก็มีจำนวนไม่น้อยใน
 บรรดานักปฏิบัติ แต่ท่านไม่พูดเท่านั้นเอง ผลเป็นอย่างนั้นที่เกิดขึ้นจากการฟังธรรม บาง
 ขณะก็ฟังเข้าถึงใจจริงๆ นี้ จิตรวมไปจนกระทั่งหายเลยการฟังเทศน์ เสียงไม่มีเลย นั่นเรียกว่า
 จิตเข้าถึงที่แล้ว ปล่อยเรื่องอะไรภายนอกเสียทั้งหมด ทรงความรู้ไว้โดยเฉพาะ นั่นเรียกว่าจิต

เป็นตัวของตัวเองในขณะนั้น ซึ่งเกิดขึ้นจากการฟังธรรม หลักของการฟังธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญ เป็นความจำเป็นไม่ต่อยกว่าการปฏิบัติภาคอื่น ๆ

บรรดาพระนักปฏิบัติที่ท่านมีความรักใคร่มีความเคารพ ผากชีวิตจิตใจกับครูกับ อาจารย์นั้น ความมุ่งหมายส่วนใหญ่ของท่านก็คือการสดับธรรมจากครูบาอาจารย์ ประหนึ่งว่า ถอดจิตดวงนี้ใส่จิตดวงนั้น หรือถอดธรรมจากนี้สู่จิตดวงนั้น คือว่าจิตสอนจิต ท่านปฏิบัติ อย่างไร รู้เห็นอย่างไร เคยผ่านไปยังไงบ้าง ท่านก็อธิบายถึงเรื่องความเป็นความมีของท่าน ซึ่ง มีความเกี่ยวข้องหรือเหมือน ๆ กันกับเรื่องของเรา เมื่อเราได้ยินได้ฟังเข้าไปเรื่องนั้นเหมือน ๆ กัน เราก็เข้าใจได้และปลดปล่อยไปได้โดยลำดับ เพราะอำนาจแห่งธรรมที่ท่านแสดงไป เพราะฉะนั้นการที่ท่านแสดงธรรมให้เราฟังนั้น จึงเป็นเหมือนกับท่านปรุงอาหารแล้วหยิบยื่น ให้เรารับประทานอย่างสะดวกสบาย

จิตเป็นแต่เพียงคอยฟังขณะที่ท่านแสดงเท่านั้น ให้มีความรู้สึกอยู่กับตัว ธรรมะบทใด บทใดไม่ได้ขาดตกบกพร่อง จะต้องเข้าไปสัมผัสความรู้ที่ตั้งไว้แล้วด้วยดีนั้นทุกกระยะ นั้นละจิต ได้รับความสงบเยือกเย็นในขณะนั้น นี่หมายถึงชั้นของความสงบ ถ้าหมายถึงชั้นปัญญาก็เป็น อีกแง่หนึ่ง คือขณะที่ท่านแสดงธรรม สำหรับท่านผู้ที่มีภูมิแห่งปัญญาซึ่งกำลังก้าวเดินอยู่แล้ว ไม่ได้หยุดอยู่เฉพาะจิตที่เกี่ยวข้องกับปัญญา ท่านแสดงไปในจุดใด จิตจะต้องพยายามขยับ ตาม ๆ พิจารณาตาม ขยับตามเรื่อย ขยับตามเท่าไรก็เห็นการถอดถอนกิเลสของตนออกไปเป็น ลำดับ ๆ เป็นอย่างนี้ แล้วมีความเพลินต่อเสียงแห่งธรรมที่ท่านแสดงไปทุกกระยะ ๆ ลืมเนื้อลืม ตัว จะกี่ชั่วโมงไม่กำหนด

แม้ผู้ที่ตั้งอยู่ในความสงบก็เช่นเดียวกัน ขณะที่ฟังธรรม ยกตัวอย่างเช่นท่านอาจารย์มั่น ท่านแสดงธรรมแต่ละครั้ง อย่างน้อยต้องสองชั่วโมงขึ้นไป บางครั้งถึง ๔-๕ ชั่วโมงก็มี แต่ดูนัก ปฏิบัติแล้วขอภัยเหมือนหัวตอ เหมือนไม่มีหัวใจเลย นั่งนิ่งเงียบ องค์ท่านเองก็เช่นเดียวกัน เพราะต่างองค์ต่างเพลินในธรรม ผู้แสดงก็มีแต่ความรู้กับธรรมที่สัมผัสขึ้นมาภายในใจ โดยเฉพาะ ๆ ในบทธรรมที่จะแสดงออกเท่านั้น ผุดขึ้นมา ๆ ก็แสดงไปตามลำดับลำดับของ ธรรมที่ผุดขึ้นมา ไม่มีความรู้สึกที่เกี่ยวข้องไปกับอารมณ์อื่น ๆ เข้ามาเคลือบแฝงในขณะนั้นเลย มีแต่ความรู้กับธรรมที่สัมผัสขึ้นจากใจโดยเฉพาะ ๆ แล้วระบายออกมาทางวาจาให้บรรดาท่าน ผู้ฟังทั้งหลายได้ทราบโดยทั่วกัน

ผู้ที่ฟังก็มีแต่ความรู้สึกของตนนั้นกับกระแสแห่งธรรมที่เข้ามาสัมผัสกับใจเท่านั้น ไม่มี อย่างอื่นเข้ามาเจือปนเช่นเดียวกัน เมื่อใจกับธรรมได้มีความสัมผัสต่อเนื่องกันเป็นลำดับลำดับ ย่อมหยั่งลงสู่ความสงบ ถ้าใจอยู่ในฐานะแห่งความสงบ ถ้าใจก้าวออกสู่ด้านปัญญาแล้วก็มีแต่ ความเพลินเพลินกับกระแสแห่งธรรมของท่านเป็นลำดับ ๆ ทั้งผู้ที่ตั้งอยู่ในความสงบ ทั้งผู้ที่ คิดค้นด้วยปัญญาตามกระแสแห่งธรรมที่ท่านแสดงไป เป็นผู้มีความเพลินเพลินไปด้วยกัน

ลึ้มเวล่ำเวลา ฉะนั้นจะนั่งอยู่ที่ชั่วโมงในขณะที่ฟังธรรม จึงไม่มีการเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า มีแต่ความรื่นเริงบันเทิงภายในจิตใจ นี่ท่านเรียกว่า ธรรมปีติ สุข เสติ ความปีติในธรรมย่อมทำให้อยู่เป็นสุข คือนั่งอยู่ก็เป็นสุขสบาย

นี่เรียนให้ทราบถึงความสำคัญในการฟังเทศน์ เป็นความสำคัญอย่างนั้น การพยายามตกแต่งจิตใจของเราให้สวยงามให้สะอาด นี่เป็นของทำได้ยากกว่าสิ่งอื่นใด แต่เป็นของที่มีคุณค่ามากกว่าสิ่งอื่นใดเช่นเดียวกัน แม้จะยากลำบากเราก็ตราบอยู่ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้ชำระตัดแปลงจิตใจ ให้งามที่ใจนั้นแหละเป็นสิ่งที่งามยิ่งกว่าสิ่งทั้งหลายในบรรดาสิ่งของที่งามในโลก ใจงามเป็นที่หนึ่ง ใจจะงามได้เพราะธรรม เพราะการฝึกฝนอบรม เพราะการตัดแปลง แม้แต่ไม้ถึงจะเป็นไม้ชนิดใด ไม้เนื้อแข็ง ไม้เนื้ออ่อน ถ้าเราไม่นำมาตัดแปลงแต่งให้ตามความต้องการของเราแล้ว แม้จะเป็นไม้ชนิดใดๆ ก็ต้องเป็นต้นเป็นลำอยู่อย่างนั้น ไม่สำเร็จประโยชน์อันใด ผลที่สุดไม่ดี ไม้ไม่ดี ไม้เนื้อแข็งไม้เนื้ออ่อนนั้น ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรเท่าๆ กัน แต่เมื่อนำมาทำประโยชน์ตามความฉลาดของนายช่างแล้ว ไม้ทั้งสองประเภทนั้นจะสำเร็จประโยชน์ตามฐานะของตน

ใจของเราก็อันเดียวกัน เพราะใจเกิดขึ้นมาจากสิ่งโสภณทั้งหลาย ได้แกกิลเลสอาสวะเป็นเครื่องพาให้เกิด จะต้องเป็นสิ่งโสภณเป็นธรรมดาที่ฝังอยู่ภายในตนเอง จึงเรียกว่าเป็นจิตที่ไม่สะอาด เป็นจิตที่ไม่สวยงาม เป็นจิตที่เต็มไปด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่ท่านว่าขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง หรือว่าขี้เต็มตัว คำว่าขี้ขึ้นฟังแล้วไม่น่าฟังเลยแต่เราก็อชอบ โดยหลักธรรมชาติของใจเป็นอย่างนั้น พอออกมาทางหูก็ไม่อยากฟัง ออกมาทางปากไม่อยากได้ยิน แต่เมื่อเข้าสู่ทางใจแล้วชอบ ชอบทำไม ชอบขี้โลภขี้โกรธขี้หลง ขี้เกียจขี้คร้าน มีแต่ขี้เต็มตนเต็มตัว ฝังอยู่ภายในใจ เพราะฉะนั้นใจจึงเป็นใจที่สกปรกโสภณ แต่เราก็อชอบ เมื่อความชอบสิ่งเหล่านี้มีอยู่ สิ่งเหล่านี้จึงต้องสนิทติดจมกับจิตใจ ไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ ถ้าไม่เห็นโทษเสียกาลใด ฉะนั้นธรรมท่านจึงจึเข้าไปในจุดนั้น ว่านั่นเป็นของสกปรกของโสโครกให้ล้างด้วยน้ำคือธรรมะ

ธรรมะไม่ว่าบทใดเป็นเหมือนกับน้ำที่สะอาด ก็พอชะล้างสิ่งสกปรกภายในจิตใจของเรา หากจะเกิดความเกียจคร้าน เกิดความอ่อนแอท้อแท้ขึ้นมาก็ให้รำลึกถึงพระพุทธเจ้า ดังที่เราเปล่งวาจาถึงท่านว่าเป็นสัณณะ ว่า พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้าเป็นสัณณะ การถึงพระพุทธเจ้าที่แท้จริงนั้นถึงอย่างไร ไม่เพียงแต่เปล่งวาจาถึงพระองค์เท่านั้น ต้องระลึกถึงคุณสมบัติ ถึงคุณงามความดี ถึงปฏิบัติที่พระองค์ท่านพาดำเนินมา ท่านดำเนินอย่างไร ท่านดำเนินแบบความขี้เกียจมักง่ายเหมือนอย่างเรานี้ หรือท่านดำเนินอย่างไร

ถ้าเราต้องการท่านเป็นศาสดาอย่างแท้จริงแล้ว ท่านดำเนินอย่างไร แม้เราจะไม่ได้แบบท่าน ก็ควรจะเป็นแบบศิษย์ที่มีครูอยู่บ้าง พยายามฝึกฝนอบรมตนให้เป็นไปตามร่องตามรอย

สมกับว่าลูกศิษย์มีครู คือศาสดาเป็นครูของเรา และสมกับนามว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ นี้จะเป็นที่ถึงจิตถึงใจเรา ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ ธรรมก็คือธรรมชาติที่สะอาด ไม่มีอะไรที่จะเทียบเท่า เป็นสิ่งที่ประเสริฐ สิ่งทีประเสริฐเมื่ออยู่ในสถานที่ใดต้องประเสริฐ สิ่งที่ดีจะเก็บไว้ในหีบในตู้ในอะไรก็ตาม ย่อมดีอยู่ตามหลักธรรมชาติของตน ธรรมใครจะค้นพบ ไม่ค้นพบก็ตามย่อมเป็นธรรมชาติประเสริฐอยู่เช่นนั้น

เพราะฉะนั้นใจเมื่ออาศัยธรรมเป็นเครื่องฟุ้งฟิงอิงอาศัย สมกับคำว่า ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ แล้ว ใจย่อมจะสะอาดสวยงามขึ้นมาเป็นลำดับๆ ด้วยอำนาจแห่งการชักฟอก การแก้ไข การตัดแปลง การส่งเสริม ดังที่เราทำทั้งหลายได้บำเพ็ญมาทั้งด้านการให้ทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา และการฟังธรรมอยู่ในขณะนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นวิธีที่จะตกแต่งจิตใจของเราให้สวยงาม งามด้วยศีลงามด้วยธรรม คนที่มีใจงามนั้นย่อมเป็นคนที่มีความสุข

คำว่า สุข สุข คือความสุขนั้น ไม่ว่าสมัยใดๆ แม้แต่สัตว์เดรัจฉานก็ยังชอบตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ไม่ล้ำสมัย เป็นธรรมชาติที่มีคุณค่าอยู่เสมอ สิ่งที่มีคุณค่านี้ควรจะได้เป็นสมบัติสำหรับครองในตัวของเราบ้าง สมบัติที่สำคัญก็ได้แก่ธรรมสมบัติ ที่จะสามารถทำจิตของเราให้ได้รับความสุขความสบายได้ ดังนั้นจึงควรพยายามตกแต่งจิตใจให้สวยงาม กาย วาจา หรือรูปร่างสังขารร่างกายของเรา เป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่กรรมได้ปรุงแต่งขึ้นมาแล้ว เป็นรูป ไหนก็รูปนั้น ร่างไหนก็ร่างนั้น สูงต่ำดำขาวก็ตามประเภทของกรรมซึ่งเป็นผลปรากฏตัวขึ้นมาแล้ว แก้ไขไม่ได้ ส่วนใจนี้เป็นสิ่งที่ควรที่จะแก้ไขได้อยู่ แม้จะเศร้าหมองหรือสกปรกโสภณขนาดใดก็ตาม ถ้ามีความพยายามความขยันหมั่นเพียร อุตส่าห์ชำระชักฟอกอยู่เสมอ ใจจะมีความผ่องใสหรือสวยงามขึ้นมาเป็นลำดับ

คนที่มีใจงาม คนที่มีใจสงบ คนที่มีใจเยือกเย็น ชื่อว่าเป็นผู้มีคุณค่า แม้สมบัติเงินทอง จะไม่มีจำนวนมากมายเพียงไรก็ตาม แต่คนนั้นก็ชื่อว่าได้ครองความสุข ประจักษ์ใจของตนเอง นี่เป็นความสุขที่สัมผัสคือความสุขภายในใจ ความสุขภายนอกเราก็ไม่ได้ประมาท เพราะกายก็ต้องอาศัยที่พึ่ง เช่นที่อยู่อาศัย ที่หลับที่นอน เสื้อผ้าอาหารการบริโภค เป็นที่อาศัยของกาย อันนี้เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะต้องขวยขวายเป็นโลก จะอยู่อย่างเฉยๆ ไม่ได้ เพราะธาตุขันธ์มีความต้องการกับสิ่งเหล่านี้อยู่เสมอ

ที่นี้ส่วนใจซึ่งเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แม้จะอยู่ในกายก็ตาม แต่อาหารของใจนั้นไม่ใช่สิ่งเหล่านี้ ได้แก่ความสุขหรือความทุกข์ที่ใจจะต้องคว่ำให้ได้ ไม่ได้อย่างหนึ่งต้องเอาอย่างหนึ่งเข้ามาเป็นคู่เคียงของใจ เราเป็นเจ้าของของใจควรจะหาสิ่งที่เป็นคู่เคียงอันดีเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่นความสุขความสบาย ความสุขจะเกิดขึ้นเพื่อใจนี้จะเกิดขึ้นในทางใด จึงจะเป็นความชอบธรรม นอกจากเกิดขึ้นด้วยการชำระจิตใจของเราให้มีความสงบเยือกเย็นเท่านั้น ไม่มีทางอื่นใดที่จะยิ่งไปกว่า

ฉะนั้นนักปราชญ์ทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ท่านจึงสอนให้เราอบรมจิตใจ ให้มีความสงบเยือกเย็น จะได้เห็นผล อัมภกัณฑา คือปัจจุบันเราก็เป็นสุข นั่งอยู่นี้ก็เป็นสุข เราจะไปโลกไหนๆ ถ้าใจมีความสงบสุขเย็นใจ เฉพาะอย่างยิ่งคือจิตนี้ได้หลุดพ้นจากสิ่งเกี่ยวข้อง พัวพันทั้งหลายมาตั้งเดิมเสียโดยสิ้นเชิง จะอยู่โลกไหนอยู่สถานที่ใด อยู่ในอิริยาบถใด ย่อมไม่มีอดีตอนาคตสำหรับจิตดวงนั้น ที่จะให้เกิดความว้าวุ่นขุ่นมัวด้วยอดีตที่ดี ด้วยอนาคตที่ดี ขณะปัจจุบันที่นั่งอยู่นอนอยู่ก็ดี จะไม่มีในจิตดวงนี้ นี้เพราะเหตุใด เพราะจิตได้สั่งสมคุณงามความดีจนเป็นที่พอตัวแล้ว จึงไม่ต้องการสิ่งใดเข้ามาเพิ่มเติมหรือส่งเสริมอีกต่อไป ท่านจึงว่า ปุญญาปาปพหิณบุคคล.ผู้มีบุญและบาปอันละเสียแล้ว

คำว่าบุญได้แก่ความสุขอันเกี่ยวกับความสมมุติ ซึ่งเป็นสิ่งที่เคลือบแฝงอยู่นั้น ท่านสำรองออกอกหมด ไม่มีสิ่งใดเหลือ คำว่าบาปก็หมายถึงสิ่งสกปรกโสภณทั้งหลายที่จะทำให้เกิดความทุกข์ นั่นก็เป็นสิ่งที่เคลือบแฝง ไม่ใช่ธรรมชาติของจิตแท้ ก็ได้ถูกชำระซักฟอกออกเสียจนหมด คำว่าสมมุติอันได้แก่บุญแก่บาปนี้ซึ่งเป็นสิ่งที่เคลือบแฝงภายในใจ ได้ถูกกำจัดปิดเป่าออกเสียโดยสิ้นเชิง ไม่มีสิ่งใดเหลือ เหลือแต่หลักธรรมชาติของจิตแท้ล้วนๆ นั่นแลคือความพอดีของใจ ถ้าเป็นน้ำก็เต็มแก้ว จะเพิ่มลงไปอีกแม้หยดหนึ่งก็ต้องไหลออกไปหมด ไม่มีเหลืออยู่ จะเหลืออยู่เพียงความพอดีที่น้ำเต็มขอบปากแก้วเท่านั้น

ใจก็เช่นเดียวกัน เมื่อได้ชำระซักฟอกให้ถึงความเต็มที่พอดีของตนแล้ว โลกธรรมทั้งแปดที่ท่านอธิบายไว้เป็นเรื่องราวของสมมุติทั้งหมด จิตรู้เท่าปล่อยวางเสียโดยสิ้นเชิง เมื่อเป็นเช่นนั้นนั่งอยู่ก็พอ เดินอยู่ก็พอดี อิริยาบถทั้ง ๔ คือ ยืน เดิน นั่ง นอน เป็นความพอดีอยู่สำหรับใจดวงนั้น จะตายในวันใดเดือนใดปีใดไม่เป็นปัญหา ไม่ได้คิดให้ว้าวุ่นขุ่นมัว ไม่เป็นเครื่องกวนจิตใจ เพราะไปไหนก็คือธรรมชาติที่พอตัวอยู่แล้ว จะมีอดีตอนาคตที่โหดเข้ามาแทรก

เพราะคำว่าอดีตอนาคตหรือสถานที่ที่ดี หรือว่าเวลาที่ดี เป็นเรื่องของสมมุติซึ่งเป็นสิ่งที่เคลือบแฝงทั้งนั้น จิตนี้ไม่ใช่จิตต้องการความเคลือบแฝงสิ่งใดทั้งหมด จึงไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น เมื่อเป็นเช่นนั้นอดีตอนาคตของจิตดวงนั้นจึงไม่มี มีแต่ความพอดีอยู่เพียงเท่านั้น ไม่ว่าหลับตื่นลืมตา ไม่ว่าจะยังมีชีวิตอยู่ หรือจะตายเมื่อไร ความเป็นอยู่กับความตายไปนั้นมีน้ำหนักเท่าๆ กัน คือไม่ได้มีความกลัวในเรื่องตาย หรือว่าตายแล้วจะไปเกิดในสถานที่ใดอีกทั้งหมดปัญหา เพราะปัจจุบันได้รู้เท่าและปล่อยวางเสียโดยสิ้นเชิงแล้ว บรรดาสมมุติที่จะให้เกิดความวุ่นวายทั้งหลาย ไม่มีอยู่ภายในใจ เรียกว่าเป็นใจที่พอตัว

นั่นละท่านว่าเมืองพอ เราจะหาที่ไหน ถ้าไม่หาได้ที่ดวงใจ เพราะเมืองบกพร่องก็คือหัวใจของคนเราของสัตว์นี้ละ บกพร่องอยู่เสมอ ท่านว่า นตฺถิ ตณฺหาสมา นที แม่น้ำเสมอด้วยต้นหาความทะเยอทะยานอยากของใจนี้ไม่มี อะไรเสมอนี้ไม่มี นี่คือความบกพร่องก็มีอยู่ที่ใจ เมื่อชำระความหิวโหยทั้งหลายออกแล้วด้วยธรรมะ กลายเป็นใจที่บริสุทธิ์พอตัวขึ้นมาแล้ว จึง

ไม่มีความหิวความโหย ไม่มีความกลัว อยู่ก็สบาย ไปก็เป็นสุข อนาคตกับอดีตเป็นอันเดียวกัน คือมารวมอยู่ในปัจจุบันอันเดียวกันหมด

จะตายวันนี้เดือนนี้ปีหน้าไม่สำคัญ เมื่อจิตได้เข้าถึงความพอตัวแล้ว กาลสถานที่ไม่สำคัญทั้งนั้น เพราะผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง ถ้าหากว่าเราไม่ได้เทียบเหตุเทียบผลवलบกกันดูว่า การมีชีวิตอยู่นั้น จะทำประโยชน์ให้โลกได้รับมากมายเพียงไร กับความตายไปเสียในวันนี้ ผู้ที่จะควรได้รับประโยชน์จากเรานี้จะมีจำนวนเท่าไร เมื่อเรามาवलบกดูเช่นนี้แล้ว การเป็นอยู่นั้นมีน้ำหนักมากกว่าก็เป็นอยู่ และพอใจในความเป็นอยู่ที่จะทำประโยชน์ต่อไป แต่ไม่ได้หมายถึงพอใจความเป็นภพเป็นชาติ มีความเมตตาสงสารผู้ที่ควรได้รับประโยชน์ก็ทำประโยชน์ไปจนถึงอวสานแห่งชีวิตเท่านั้น

ถ้าไม่ได้เทียบประโยชน์ภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว ความเป็นอยู่กับความตายไปของธาตุชั้นธัมมนี้มีเท่ากัน ไม่มีอะไรที่จะยิ่งหย่อนกว่ากัน เพราะจิตนั้นไม่เกี่ยวข้องกับธาตุกับชั้นกับอายตนะเหล่านี้ จิตเป็นจิตที่บริสุทธิ์ แม้จะอาศัยชั้นธัมมก็เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์อยู่โดยลำพังตนเอง จะดับจะสลายเมื่อไรไม่มีปัญหาเข้ามาเกี่ยวข้อง ว่าท่านได้นั่งสมาธิอยู่หรือไม่เวลาท่านตาย หรือท่านตายด้วยอุบัติเหตุ หรือตายด้วยวิธีใดเหตุใดก็ตาม ธรรมชาติที่บริสุทธิ์แล้วจะไม่เป็นของกำเริบ เพราะตายด้วยวิธีนั้นๆ แต่จะเป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์อยู่โดยลำพังตนเอง ตลอดกาลที่เรียกว่ากาลโก คำว่ากาลโกอันแท้จริงนั้นก็หมายถึงธรรมชาตินี้แหละเป็นสิ่งสำคัญ

ท่านว่าธรรมะเป็นอกาลิโก เราเทียบไปทางฝ่ายเหตุฝ่ายผลก็ถูก นั่นเป็นถูกประเภทหนึ่ง ทำกาลใดสมัยใดก็ได้รับผล ไม่ได้มีหน้าแล้งหน้าฝน ไม่มีกลางวันกลางคืน เหตุตั้งลงที่ไหน ผลปรากฏขึ้นที่นั่น นี้ก็ถูก แต่จะให้แม่นยำจริง ๆ ก็คือหมายถึง ธมฺโม ปทีโป ได้แก่จิตดวงที่บริสุทธิ์เต็มที่แล้ว เป็นความสว่างไสวอยู่ทั้งกลางวันกลางคืน ไม่มีเวล่ำเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง คืออกาลิโกแท้ ได้แก่จิตดวงนี้ ถ้าเราได้พยายามชำระเข้าไปจริง ๆ จิตดวงนี้จะเป็นอะไร ถ้าไม่เป็นอย่างนี้ไม่มีทางอื่นเป็นทางเดินไป

เพราะศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ถ้านับเป็นกิริยาหรืออุบายต่างๆ เพื่อจะนำมาสอนโลก มีจำนวนถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นนั้น ล้วนแล้วตั้งแต่อุบายที่จะแก้ไข ดัดแปลงจิตใจของตน หรือจะชำระชักฟอกกิเลสประเภทต่างๆ ที่ช่องสมุอยู่ภายในจิตใจให้เหือดแห้งหรือหมดไปเป็นลำดับๆ จนกลายเป็นจิตที่บริสุทธิ์ขึ้นมาด้วยธรรมะเหล่านั้นเท่านั้น ไม่มีธรรมะบทใดที่จะสอนคนให้สั่งสมกิเลส ให้ไปเกิดในช่องนั้นช่องนี้ ให้มีบาปหาบไปจนหนักจนหนา นอกจากจะชำระชักฟอกสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ให้หมดไป

แล้วจิตจะเป็นอะไร ถ้างได้ดำเนินตามแถวธรรมะของพระพุทธเจ้าที่ชี้แจงแสดงไว้แล้วนี้ ไม่มีทางอื่นให้เป็นไป นอกจากจะเป็นไปอย่างนี้ทำเดียวเท่านั้น เพราะธรรมะเป็นสวากขาต

ธรรม ตรัสไว้ชอบ เหตุที่จะตรัสไว้ชอบก็คือรู้ชอบ เหตุที่ทรงรู้ชอบก็เพราะการปฏิบัติชอบของพระองค์เป็นมาโดยลำดับ พระองค์เองเป็นพระองค์แรกที่ได้ค้นพบศาสนาที่แท้จริง และเห็นของจริงขึ้นมาเป็นพระองค์แรก เพราะฉะนั้นศาสนาพุทธเราจึงไม่ใช่ศาสนาลัทธิ (ต้นฉบับจบแค่นี้)

รับชมรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และทางสถานีวิทยุเสียงธรรม FM103.25MHz พร้อมเครือข่ายทั่วประเทศ